

Իրանի միջուկային ծրագրի զարգացումները Ահմադինեժադ-Խամենեի հարաբերությունների համատեքստում

Գևորգյան Ա.

Քսաներորդ դարի մարտահրավերներից մեկը միջուկային զենքի ստեղծումն ու դրա օգտագործման վտանգն էր: 1968 թ. Միջուկային զենքի չտարածման վերաբերյալ կնքված պայմանագիրը իրավական հիմք հանդիսացավ կանխելու համար միջուկային զենքի արտահոսքն ու դրա կիրառումը: Որոշ երկրներ, սակայն, այնուամենայնիվ ստեղծեցին միջուկային զենք՝ խախտելով պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունները: 2002թ.-ից սկսած միջուկային զենք ստեղծելու նպատակ ունենալու մեջ կասկածվում է նաև Իրանի Իսլամական Հանրապետությունը¹:

Արդեն յոթ տարի է, ինչ Արևմտյան երկրները և Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալությունը տնտեսական պատժամիջոցներով փորձում են կանխել Իրանի կողմից միջուկային զենք ստեղծելու հնարավորությունը: Իրանը, սակայն, հերքում է իրեն առաջադրված մեղադրանքները: Թեհրանը հայտարարում է, որ իր միջուկային ծրագիրը միայն խաղաղ նպատակներ է հետապնդում, հետևապես անհիմն են նրա նկատմամբ կիրառված պատժամիջոցները: Որպես պատժամիջոցների դեմ բողոքի նշան Իրանը արգելում էր Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության փորձագետներին ուսումնասիրություններ կատարել իր տարածքում՝ այդպիսով էլ ավելի բարդացնելով Իրան-Արևմուտք հարաբերությունները:

Այս տարի Իրանում տեղի ունեցած նախագահական ընտրություններից հետո, սակայն, երկրի ներքաղաքական կյանքի լարվածությունը անդրադարձավ նաև Իրանի արտաքին քաղաքականության և մասնավորապես նրա միջուկային քաղաքականության վրա: Իրավիճակը Իրանի միջուկային ծրագրի շուրջ որոշակի փոփոխություններ կրեց, և այդ փոփոխությունների նախաձեռնողը նախագահ Ահմադինեժադն էր, թեև նրան չհաջողվեց իրեն վերապահել նաև այդ ոլորտում վերջնական խոսք ասելու իրավունքը: Արդյունքում նախագահի նախաձեռնած բանակցությունները Արևմուտքի հետ տապալվեցին Խամենեիի որոշմամբ, և երկիրը նոր պատժամիջոցների դատապարտվեց ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի կողմից:

Նախագահ Ահմադինեժադի և երկրի հոգևոր առաջնորդ Խամենեիի հարաբերությունները լարված բնույթ ստացան այս տարի երկրում տեղի

¹ 2002 թվականին Իրանից արտաքսված գիտնականներից մեկը հայտարարեց, որ Իրանը իր միջուկային ծրագիրը օգտագործելու է զենք ստեղծելու համար:

ունեցած նախագահական ընտրություններից հետո: Ընտրությունների հրապարակված արդյունքները միլիոնավոր մարդկանց ստիպեցին փողոցներ դուրս գալ ու պայքարել «հանուն արդարության և ընդդեմ գործող նախագահի»: Իրավիճակը կարող էր փոխել միայն երկրի հոգևոր առաջնորդը, որը սակայն ուրբաթօրյա աղոթքի ժամանակ հայտարարեց, թե ընտրությունները համարում է կայացած և որ հաստատում է գործող նախագահի վերընտրվելու փաստը: Իսկ ընդդիմադիր զանգվածին Խամենեին կոչ արեց հանդարտվել և դադարեցնել պայքարը: Երկրի հոգևոր առաջնորդը, աջակցելով Ահմադինեժադին, հույս ուներ նրան ավելի կառավարելի դարձնել: Խամենեիի հույսերը սակայն, չարդարացան, քանի որ նախագահը իր հետագա քայլերով փորձեց ցույց տալ, որ երկրի ներքին ու արտաքին քաղաքականության մեջ կան ոլորտներ, որտեղ վերջնական որոշումը կարող է կայացնել նաև նախագահը: Նրա այս դիրքորոշումը հատկապես իրեն զգացնել տվեց նոր կառավարություն ձևավորելիս և թեկնածուներ ընտրելիս, ինչպես նաև միջուկային ծրագրի վերաբերյալ արտաքին քաղաքականության մեջ: Նոր կառավարություն կազմելիս Ահմադինեժադը փոխնախագահի պաշտոնում նշանակեց իր որդու աներոջը: Էսֆանդիար Ռահիմ Մաշաիի թեկնածությունը, սակայն, բուռն քննարկումների առիթ տվեց²: Նրա թեկնածությանը դեմ էր նաև երկրի հոգևոր առաջնորդը, որը դժգոհ էր նախագահի ընտրությունից: Խամենեիի դժգոհությունը տրամաբանական էր ու պատճառաբանված, բայց զարմանալին այն էր, որ նա իր այդ դժգոհությունը արտահայտեց բացահայտ, մինչդեռ նախկինում նա երբեք ցույց չէր տվել, թե մասնակցում է կառավարության անդամների նշանակման գործին³:

Աննախադեպ էր նաև այն, որ Ահմադինեժադը մինչև վերջ փորձեց պայքարել իր նախընտրած փոխնախագահին պաշտոնում պահելու համար և ամեն կերպ փորձեց բացատրել ու հիմնավորել իր ընտրությունը: Ուշագրավ է, որ Ահմադինեժադը ընդունեց Մաշաիի հրաժարականը միայն այն ժամանակ, երբ վերջինս հայտարարեց, թե չի կարող ստանձնել այդ պաշտոնը առանց Խամենեիի համաձայնության:

Ահմադինեժադը այս պաշտոնանկության հետ կապված իր դժգոհությունը արտահայտելու համար գործից ազատեց կառավարության մի քանի անդամների, որոնք Հոգևոր առաջնորդի մտերիմներն ու բարեկամներն էին:

² Նրա անձի նկատմամբ հոգևորականներն ու պահպանողականները թերահավատությամբ են լցված, քանի որ մի տարի առաջ նա իր ելույթներից մեկի ժամանակ ասել էր, թե բոլոր ժողովուրդները, այդ թվում հրեաները, իրանցիների բարեկամներն են: Բացի այդ, Թուրքիայում նա մասնակցել է մի արարողության, որտեղ ցուցադրվել է ժողովրդական պար կանանց մասնակցությամբ: Իսկ Իրանում էլ նրա կազմակերպած երեկոյթներից մեկի ժամանակ, մի կին Ղուրանը ձեռքին բարձրացել է ամբիոն՝ սուրբ գրքից որոշ այբոյներ կարդալու նպատակով:

³ Այս անգամ Խամենեին փոխնախագահին պաշտոնից հանելու իր պահանջը հնչեցրեց նաև Ուրբաթօրյա աղոթքի ժամանակ՝ նշելով, որ, քանի որ իր տեսակետն արդեն հայտնի է, չի կարելի հապաղել Մաշաիի պաշտոնանկության գործում:

Սա ակնհայտ Խամենեյիին ձեռնոց նետել էր նշանակում, քանի որ այն կառավարությունը, որի անդամներն էին վերը նշված անձինք, մի քանի շաբաթից դադարեցնելու էր իր լիազորությունները: Եվ ուրեմն, նրանց պաշտոնանկությունը միայն հոգևոր առաջնորդին ընդդիմանալու ցանկություն էր:

Իր դիրքերն ամրապնդելու նպատակով՝ նախագահը փորձեց օգտագործել նաև միջուկային քաղաքականությունը: Իրանի միջուկային ծրագիրը Ահմադինեժադի համար դարձավ այն լծակը, որը թույլ տվեց նրան ցույց տալ Խամենեյին, որ գործելու է իր սկզբունքներից ելնելով, և իր քաղաքականությունը չի համաձայնեցնելու հոգևոր առաջնորդի հետ: Նախագահը մի քանի ամիս շարունակ բանակցություններ վարեց Արևմուտքի հետ իր երկրի միջուկային ծրագրի շուրջ. կողմերը կարծես հասել էին ընդհանուր հայտարարի, երբ Այյաթոլլահ Խամենեյին մեկ անգամ ևս ցույց տվեց Իրանին ու միջազգային հանրությանը, որ ինքն է երկրի տերը, և որ նրան է վերապահված երկրի ազգային անվտանգության և արտաքին քաղաքականությանը վերաբերող հարցերում որոշում ընդունելու իրավունքը⁴:

Իսկ Ահմադինեժադի նախաձեռնած փոփոխությունը միջուկային ոլորտում այն էր, որ Իրանը այս տարի համաձայնվեց բանակցել Արևմտյան երկրների հետ իր ատոմային ծրագրի վերաբերյալ: Այս «առաջընթացի» ի կատար ածմանը նպաստեցին մինչև ընտրություններն ու ընտրություններից հետո կատարված կադրային փոփոխությունները միջուկային ոլորտում:

Դեռ մինչև վերջին նախագահական ընտրությունները 2007 թվականի օգոստոսին Ահմադինեժադը Ազգային անվտանգության կոմիտեի գլխավոր քարտուղարի պաշտոնից ազատել էր Ալի Լարիջանիին, և նրա փոխարեն նշանակել Սայեդ Ջալիլիին: Պետք է նշել, որ այս պաշտոնը ստանձնողները համարվում են Իրանի միջուկային ծրագրի վերաբերյալ թիվ մեկ բանակցողներ:

Երբ ծանոթանում ենք այս քաղաքական գործիչների կենսագրությանն ու տեղեկանում նրանց կապերի մասին, գրեթե ակնհայտ են դառնում այս փոփոխության նպատակները:

Ալի Լարիջանիին երկրի հոգևորականների համակրանքը վայելող քաղաքական գործիչ է, այաթոլլահի որդի և մի շարք այլ հոգևոր գործիչների մտերիմն ու բարեկամը: Այսինքն ակնհայտ է, որ նա իր քաղաքականությունը ավելի շատ համապատասխանեցնում ու պայմանավորում էր երկրի հոգևոր առաջնորդի և հոգևոր վերնախավի ցանկություններով ու նպատակներով: Այնինչ, Սայեդ Ջալիլին Ահմադինեժադի մտերիմ ընկերն է, եղել է նրա զինա-

⁴ <http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=contentShow&id=6082> (25.11.2009):

կիցը իրանա-իրաքյան պատերազմի ժամանակ, և, անտարակույս, միջուկային քաղաքականության հետ կապված վարում է այն քաղաքականությունը, որի կողմնակիցը նախագահն է:

2009թ. նախագահական ընտրություններից հետո իրաժարական տվեց Իրանի ատոմային կազմակերպության նախագահ Ղուլամ Ռեզա Ադազադեն: Նրան փոխարինեց Ալի Աքբար Սալեհին, որ նույնպես նախագահի մտերիմն է:

Եվ այսպես ստացվեց, որ միջուկային ծրագրի հետ կապված քաղաքականության ստեղծումն ու բանակցությունների վերահսկումը ամբողջությամբ անցավ նախագահի ձեռքը: Եվ Ահմադինեժադը փորձեց երկխոսության մեջ մտնել Արևմուտքի հետ, ինչը թույլ կտար նրան բարձրացնել իր լեգիտիմության աստիճանը:

Արևմուտքի հետ բանակցությունների վերսկսման պատրաստակամության մասին Իրանը հայտնեց Վաշինգտոնին ուղղված հինգ էջանոց ուղերձի մեջ, որում ասվում էր, որ հանուն խաղաղության և իր ժողովրդի բարօրության, Իրանը պատրաստ է բանակցել ԱՄՆ-ի հետ⁵: Մա նախադեպը չունեցող մի նամակ էր, որ ցույց էր տալիս Իրանի գործող ղեկավարության վարած արտաքին քաղաքականության մեջ առկա փոփոխությունները⁶: Ուղերձում նշված առաջարկությունները Վաշինգտոնը ընդունեց, և փաստորեն կողմերը համաձայնվեցին խաղաղ բանակցությունների միջոցով լուծել երկու երկրների միջև առաջացած կնճիռներից մեկը՝ Իրանի միջուկային ծրագրի հարցը⁷:

Մինչ կողմերը կպայմանավորվեին բանակցությունները սկսելու տեղի ու վայրի վերաբերյալ, 2009 թվականի սեպտեմբերի 20-ին ԱՄՆ Փիթսբուրգ քաղաքում տեղի ունեցած ՄԱԿ-ի Գլխավոր վեհաժողովի ընթացքում Ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության (ԱԷՄԳ) ղեկավար Ալ-Բարադեին հայտարարեց, որ Իրանը շահագործման է հանձնել ուրանի հարստացման երկրորդ գործարանը, որը գտնվում է Ղոմ քաղաքում: Այս հայտարարությունը անակնկալի բերեց վեհաժողովին ներկա երկրների ղեկավարներին, ինչպես նաև ողջ համաշխարհային հանրությանը: Իրանը, սակայն, պարզաբանեց, որ ԱԷՄԳ-ը գործարանի կառուցման ու շահագործման վերաբերյալ տեղյակ է եղել շահագործումից առաջ, և որ Իրանը չի խախտել և ոչ մի օրենք:

⁵ <http://documents.propublica.org/iran-nuclear-program-proposal#p=1> (20.11. 2009):

⁶ Մինչ այդ Իրանը միջուկ իրաժարվել է բանակցել ԱՄՆ-ի հետ:

⁷ Թեև նամակում խոսվում էր համագործակցության մասին, սակայն այնտեղ Թեհրանը չէր անդրադառնում իր միջուկային ծրագրին:

ԱԷՄԳ-ի այս հայտարարությունը, սակայն, ստիպեց հակաիրանական հայտարարություններով հանդես գալ ոչ միայն արևմտյան երկրներին, այլև միջուկային հարցով Իրանի դաշնակիցներին՝ Ռուսաստանին և Չինաստանին:

Այսպիսի հակաիրանական տրամադրություններով արևմտյան երկրները առաջարկեցին հանդիպել Իրանի հետ ու պարզաբանումներ ստանալ: Իրանը առաջին անգամ համաձայնվեց հանդիպել 5+1+1 ձևաչափով և քննարկել իր միջուկային ծրագիրը: Ճանդիպումը մի կողմից ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդի 5 անդամների և Գերմանիայի, իսկ մյուս կողմից Իրանի միջև տեղի ունեցավ 2009թ. հոկտեմբերի 1-ին ժնևում⁸: Հանդիպման շրջանակներում առաջին անգամ կայացավ նաև ԱՄՆ-Իրան երկխոսությունը. Իրանը ներկայացրեց միջուկային հարցերով բանակցող Սեյեդ Ջալիլին, իսկ ԱՄՆ-ը՝ փոխարտգործնախարար Ուիլիամ Բյորնզը:

Իրանը այս բանակցությունների ընթացքում մեկ անգամ ևս հայտարարեց, որ միջուկային էներգիա ունենալը իր ժողովրդի իրավունքն է, և որ նա չի պատրաստվում քննարկել այդ իրավունքը արևմտյան երկրների հետ:

Մասնավորապես, հանդիպման ընթացքում Իրանի ներկայացուցիչ Սեյեդ Ջալիլին համաձայնեց, որ Իրանը միջուկային զենք ստեղծելու իրավունք չունի, բայց հավելեց, որ այդ իրավունքը չունի և ոչ մի երկիր⁹: Նրա տեսակետն այն էր, որ բոլոր պետություններն էլ պիտի օգտվեն միջուկային էներգիա ունենալու իրենց իրավունքից, իսկ նրանք, ովքեր չարաշահելով այդ իրավունքը մասսայական ոչնչացման զենք են ստեղծել, պիտի պատժվեն և զինաթափվեն:

Այսպիսով, Իրանը՝ ի դեմս նախագահ Ահմադինեժադի, ցույց տվեց, որ կարող է խոսել Արևմուտքի հետ, և պաշտպանել իր երկրի իրավունքները: Եվ նա որոշակի հաջողությունների հասավ:

Այսպես, այս բանակցություններում առաջին անգամ Իրանից պահանջեցին ոչ թե դադարեցնել միջուկային ծրագիրը, այլ միայն թույլ տալ, որ ԱԷՄԳ-ի փորձագետները հետազոտություն անցկացնեն Իրանի՝ ուրանի հարստացման գործարաններում:

Իրանը իր հերթին համաձայնեց թույլ տալ ԱԷՄԳ-ի փորձագետներին ուսումնասիրություններ կատարել երկրի ատոմային կայաններում և համոզվել, որ իր նպատակը միայն խաղաղ միջուկային էներգիա ստանալն է¹⁰:

⁸ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8807100783> (2.10.2009):

⁹ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8807100771> (3.10.2009):

¹⁰ <http://english.farsnews.com/newstext.php?nn=8807100771> (3.10.2009):

Ժնևում պայմանավորվածությունն ձեռք բերվեց նաև Իրանից մինչև հինգ տոկոս հարստացված ուրանը արտահանել Ռուսաստան, այնուհետ՝ Ֆրանսիա՝ հետագա հարստացման համար, և նոր միայն վերադարձնել Իրան վառելիքի տեսքով: Այս բանակցությունների ընթացքում պայմանավորվածությունն ձեռք բերվեց նորից հանդիպել երեք շաբաթ անց: Սա արևմտյան և իրանական պաշտոնյաները ևս դրական քայլ էին համարում, քանի որ վերջին երկու բանակցությունները բաժանված էին միմյանցից ավելի քան մեկ տարի ժամանակահատվածով:

Պատահական չէ, որ իրանական ՋԼՄ-ները ընդհանուր առմամբ դրական գնահատեցին այս բանակցություններն ու դրանք Իրանի դիվանագիտական հաղթանակ համարեցին: Այդպիսով, նրանք կատարեցին կառավարության վարկանիշը բարձրացնելու իրենց «առաքելությունը»¹¹: Երկրի Հոգևոր առաջնորդը, սակայն, հայտարարեց, որ բանակցել Իրանի միջուկային ծրագրի շուրջ նշանակում է կասկածի տակ դնել խաղաղ միջուկային էներգիա ունենալու իր երկրի իրավունքը: Նա անդրադարձավ նաև ԱՄՆ-ի նոր նախագահ Օբամային՝ ասելով, որ վերջինս ավելի վատն է քան Ջորջ Բուշ կրտսերը¹²:

Մահմուդ Ահմադինեժադը, այնուամենայնիվ, ետ չկանգնեց իր որդեգրած քաղաքականությունից, և, ըստ էության, չէր էլ կարող դա անել, քանի որ արդեն Ժնևում պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել հաջորդ հանդիպման վերաբերյալ:

Եվ այսպես, Ժնևի հանդիպմանը հետևեցին Վիենայում կայացած բանակցությունները Իրանի և ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդի հինգ անդամների և Գերմանիայի միջև: Այս բանակցությունների արդյունքում Իրանը վերջնագիր ստացավ իր պարտավորությունները կատարելու համար¹³:

Իրանը, սակայն, չչտապեց վերջնական պատասխան տալ իր որոշման վերաբերյալ: Ահմադինեժադի կառավարությունը փորձեց ժամանակ շահել

¹¹ Օրինակ՝ իրանական Isna գործակալությունը մեջբերում է Իրանի անվտանգության հանձնաժողովի անդամ Ահմադ Բիդելի հայտարարությունը, ըստ որի վեցնյակի հետ հանդիպման ժամանակ Իրանն իր միջուկային խաղաղ ծրագրից և ոչ մի քայլ ետ չի կանգնել: Իսկ իրանական Isna գործակալությունը մեջբերում է ԱՄՆ փոխարտգործնախարար Ուիլիամ Բյորնզի այն տեսակետը, թե Ժնևի հանդիպումը լավ հնարավորություն էր Իրանի համար միջազգային հանրությանը ապացուցելու, որ իր միջուկային ծրագիրը խաղաղ նպատակներ է հետապնդում: Նույնիսկ ընդդիմադիր Etemaad թերթը գրում է, որ Իրանի միջուկային քաղաքականության մեջ փոփոխություն է նկատվում, սակայն միաժամանակ մտավախություն է հայտնում, որ էթե դա միայն տակտիկական փոփոխություն է, ապա Եվրոպան կարճ ժամանակ անց դա կհասկանա և նորից կանցնի սպառնալիքների քաղաքականությանը:

¹² <http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=contentShow&id=6082> (4.10.2009):

¹³ <http://www.freerepublic.com/focus/news/2369134/posts> (6.11.2009):

միջուկային բանակցություններում, թեև տպավորությունն այնպիսին էր, թե Իրանի նախագահը, ի դեմս միջուկային հարցերով բանակցող Սայեդ Ջալիլի-ի, տվել է իր համաձայնությունը: Այս առաջարկը լիովին ընդունելի էր նախագահի համար, քանի որ լեզիտիմության խնդիր ունեցող Ահմադինեժադը հասկանում էր, որ չի կարող կոշտ դիրքորոշում ընդունել, մյուս կողմից էլ այն չէր վնասում երկրի շահերին: Ավելին, ընդունելով առաջարկը, Իրանը կարող էր գերհարստացված ուրանի ավելի մեծ պաշար ստանալ, քան հնարավոր է ստանալ սեփական երկրի ներսում:

Թեհրանը, սակայն, պահանջեց նախ ստանալ մինչև 20 տոկոս հարստացված ուրան, և նոր միայն տալ նվազ հարստացված ուրանի իր պաշարները: Մա արվեց այն պատճառով, որ Իրանը չէր վստահում Արևմուտքին, և մտավախություն ուներ, որ կզրկվի ուրանի իր պաշարներից առանց փոխհատուցում ստանալու:

Մինչ Ահմադինեժադի կառավարությունը փորձում էր երաշխիքներ ստանալ, որ Իրանից ուրան ստանալու դեպքում Արևմուտքը կկատարի իր պարտավորությունները, Իրանի Մեջլիսի խոսնակ Բահանարը հայտարարեց, թե Հոգևոր առաջնորդն ու Ազգային անվտանգության կոմիտեի անդամները այն կարծիքին են, որ քանի դեռ չկան երկկողմ հարաբերություններ ԱՄՆ-ի հետ, Իրանը չի կարող բանակցել այդ երկրի հետ:

Այս հայտարարությունից հետո Ահմադինեժադը երկընտրանքի առաջ կանգնեց: Կամ հնազանդվել երկրի հոգևոր առաջնորդի կամքին, կամ շարունակել իր որդեգրած քաղաքականությունը: Նախագահը, բավական ուժեղ չզոնվեց այս անգամ էլ հակառակվելու Խամենեիին, հատկապես, որ Մաջլիսն էլ դեմ քվեարկեց Իրանից ուրանի դուրս բերման նախագծին: Իրանը հրաժարվեց ընդունել Արևմուտքի առաջարկը, ինչը վերջինիս ստիպեց ծայրահեղ քայլերի գնալ:

2009թ. նոյեմբերի 27-ին ԱԷՄԳ-ի Կառավարիչների խորհրդի նիստի ժամանակ կայացած քվեարկության արդյունքում որոշվեց Իրանի նկատմամբ նոր պատժամիջոցներ կիրառել: Այս նախագծին կողմ քվեարկեցին կազմակերպության 35 անդամ-երկրներից 25-ը, որոնց թվում նաև Իրանի ռազմավարական գործընկերներ համարվող Ռուսաստանն ու Չինաստանը¹⁴:

Նոյեմբերի 29-ին արդեն Իրանը կատարեց պատասխան քայլը: Երկրի Մեջլիսում ձայների ճնշող մեծամասնությամբ որոշում ընդունվեց Իրանի

¹⁴ <http://www.iaea.org/NewsCenter/News/2009/bog271109.html> (28.11.2009)

տարածքում ուրանի հարստացման ևս տաս գործարան կառուցել և ուրանը հարստացնել մինչև 20%, նախկին հինգի փոխարեն:

Եվ այսպես, 2009թ. երկրորդ կիսամյակում Իրանի միջուկային հարցի շուրջ նոր քաղաքական իրավիճակ ստեղծվեց: Մի կողմից Իրանի պատրաստակամությունը երկխոսել Արևմուտքի հետ, մյուս կողմից էլ ԱԷՄԳ-ի հայտարարությունն առ այն, որ Իրանում ուրանի հարստացման նոր գործարան է կառուցվել, հակասական վերաբերմունք ստեղծեցին այդ երկրի որդեգրած քաղաքականության նկատմամբ: Արևմուտքը, սակայն, նախընտրեց բանակցությունների միջոցով լուծել ստեղծված խնդիրները: Իրանի նախագահ Մահմուդ Ահմադինեժադն էլ, իր հերթին, փորձեց որոշ փոխզիջումների շնորհիվ հասնել Իրանի միջուկային ծրագրի խաղաղ կարգավորմանը: Երկրի հոգևորականները, սակայն, և մասնավորապես հոգևոր առաջնորդ Խամենեին դեմ էին Արևմտյան երկրների հետ բանակցություններին: Նրանց կոշտ արտաքին քաղաքականությունը թույլ չտվեց ընդունել Գերտերությունների կողմից առաջարկված նախապայմանները: Արդյունքում ԱԷՄԳ Կառավարիչների խորհուրդը նոր բանաձև ընդունեց Իրանի միջուկային ծրագրի վերաբերյալ, որը ստիպեց ՄԱԿ-ի ԱԽ-ին Իրանի նկատմամբ նոր տնտեսական պատժամիջոցների ենթարկել:

Այսպիսով, Իրանի ներքին խնդիրները ակներևաբար ազդում են նաև նրա արտաքին քաղաքականության վրա: Եվ քանի դեռ կան չլուծված բազմաթիվ ներքին խնդիրներ, Իրանը դժվար թե կարողանա հաջողությունների հասնել արտաքին աշխարհի հետ շփումներում: